

REPORTAGE PEER LEADERS

Ouderejaars helpt brugpieper

Als andere leerlingen brugklassers helpen zich snel thuis te voelen, heeft dat een positief effect op de sfeer in de school – en op de prestaties van de nieuwe leerlingen. ‘En het staat goed op mijn cv.’

Rik Kuiper
Hoofddorp

Zijn nieuwe taak heeft hem veranderd, zegt Thomas (15) uit 4-havo lachend. Want ja, hij heeft nu toch een voorbeeldfunctie op school. Als hij de rommel op de grond al niet opruimt, dan doen de brugklassers het natuurlijk helemaal niet.

En weet je wat? Laatst deed hij zijn jas in een kluisje – zag hij in het handvaardigheidslokaal iemand op tafel staan. Er was geen docent, dus stapte hij even naar binnen. Zei hij: hup, eraf jij! Dat had hij vorig jaar nooit gedaan.

Een akkefietje op het schoolplein? Hij zou ingrijpen, zegt hij, ertussen springen, de boel sussen. En als het echt uit de hand zou lopen, dan zou hij de conciërge roepen. ‘Dat hoort er allemaal bij.’

Nee, het klassieke beeld gaat hier niet op – het klassieke beeld van de verveelde havo-puber die met zijn vrienden op het schoolplein flauwe grappen maakt ten koste van onbeholpen brugklassers met veel te grote tassen. Op het Haarlemmermeer Lyceum in Hoofddorp helpen de ouderejaars de brugklassers juist.

‘Ze kunnen ons vragen waar de lokalen zijn’, zegt Victoria (16). ‘We vertellen ze wat ze moeten doen als je te laat bent. En hoe de kluisjes werken.’

‘We leren de kinderen hoe ze moeten plannen’, vult Thomas aan. ‘Dan komen we tijdens hun mentoruur langs en geven een les.’

‘En we organiseren het schoolfeest voor eerstejaars’, zegt Victoria.

Hoe dat zit? Thomas en Victoria zijn sinds dit schooljaar *peer leaders*. Samen fungeren ze – naast de echte mentor – een jaar als vraagbaak en aanspreekpunt voor ‘hun’ brugklas. Ze hebben zelf naar de functie gesolliciteerd. En ze zijn gekozen, na een gesprek waarin ze moesten vertellen waarom ze dachten dat ze geschikt waren. Ook de andere brugklassen hebben een koppel ouderejaars toegewezen gekregen.

Dit is het tweede jaar dat het lyceum op de locatie Zuidrand met peer leaders werkt. En iedereen heeft daar baat bij, zegt teamleider Nicolette Koppelman. De brugklassers voelen zich sneller thuis op school. De ouderejaars leren samenwerken en gesprekken voeren. En de mentoren houden meer tijd over voor ander werk.

‘Bovendien horen zij via de peer leaders soms dingen over hun leerlingen die ze nog niet wisten. Zo komen eventuele problemen eerder aan het licht.’

Het systeem wordt begeleid door Peer2Peer, een onderwijsbureau dat docenten traint en lesmateriaal beschikbaar stelt. Ook helpt het bureau scholen bij het inzetten van onder meer *peer tutors*: ouderejaars leerlingen die kinderen uit lagere klassen helpen bij een vak dat ze moeilijk vinden.

Op het Haarlemmermeer Lyceum hebben ze er circa veertig, volgens Koppelman ‘vooral voor wiskunde’. De cijfers van sommige leerlingen schieten daardoor de lucht in. Maar ook de tutor heeft er baat bij. ‘Het is heel leerzaam om iemand anders de stof uit te leggen.’

Zo’n systeem waarbij leerlingen elkaar helpen is in landen als Groot-Brittannië en de Verenigde Staten al decennia vrij gebruikelijk. In 2006 introduceerde docent Erik Luigies het ook op scholen in Nederland, al is het op een deel daarvan weer in de versukkeling geraakt.

Een paar jaar geleden nam Melek Usta het stokje van Luigies over. Negentien scholen, waarvan drie roc’s, hebben momenteel een licentie bij Peer2Peer. Voor

Peer leaders krijgen les op het Haarlemmermeer Lyceum. De ouderejaars, twee per klas, gaan brugklassers begeleiden. Foto's Aurélie Geurts

Ze vragen ons waar de lokalen zijn en hoe een kluisje werkt

Victoria (r.) met een van ‘haar’ brugklassers

We leren de kinderen ook hoe ze moeten plannen

Thomas (r.) en een van de leerlingen uit ‘zijn’ brugklas

een bedrag vanaf 1.000 euro per jaar krijgen ze materiaal en begeleiding. Volgend schooljaar verwacht Usta dat het aantal deelnemende scholen minimaal verdubbelt. ‘Vijftig moet haalbaar zijn’, zegt ze.

Usta is overtuigd van de meerwaarde van haar systeem. ‘Het mooie is dat leerlingen verantwoordelijkheid krijgen op hun school. Waren ze voorheen vooral consument, nu hebben ze een actieve rol. Je merkt dat daardoor de cultuur op de scholen verandert.’

Teamleider Koppelman beaamt dat. ‘Leerlingen zijn gewend rekening te houden met elkaar, te zorgen voor elkaar, iets samen te doen. Degene die hulp krijgt vaart er wel bij, en degene die hulp geeft ook.’

Volgens onderzoeker Régina Petit van het Kohnstamm Instituut in Amsterdam kan peer coaching inderdaad positieve effecten hebben. Toen ze er enkele jaren terug onderzoek naar deed op drie mbo-instellingen zag ze dat sommige leerlingen veel profijt hadden van de begeleiding van ouderejaars.

Toch zag ze het op sommige plekken misgaan, als het systeem niet werd uitgevoerd zoals het was bedoeld. ‘Scholen moeten het goed organiseren’, zegt ze. ‘Docenten moeten betrokken zijn. De leerlingen moeten bijvoorbeeld zorgvuldig geselecteerd en getraind worden. Anders komt er niets van terecht.’

Reflectie

Usta is het daarmee eens. Ook op veel andere scholen helpen ouderejaars de jongerejaars, zegt ze, maar vaak blijft het oppervlakkig. Zelf staat ze een gestructureerde en systematische aanpak voor. ‘Je moet kinderen goed klaarstomen voor hun rol, je moet bijeenkomsten organiseren om samen te reflecteren. Dat gebeurt niet altijd.’

Op het Haarlemmermeer Lyceum lijkt het goed te gaan. De peer leaders worden voor ze beginnen én gedurende het jaar uitgebreid geïnstrueerd. Zo spreken ze op een dinsdagmiddag in oktober, als de meeste van hun vrienden al naar huis zijn, met elkaar over culturele diversiteit.

Een meisje in een roze trui leest een casus voor. ‘Je bent peer leader van een Antilliaanse jongen. Hij is joviaal, goedlachs en heel relaxed.’ De jongen belooft van alles, maar komt zijn afspraken niet na. Docent Leo Vriend stelt een paar vragen. Is het relevant dat deze jongen Antilliaans is? Wat kunnen de peer leaders doen?

Een jongen stelt voor tegen de leerling te zeggen: ‘Nu is het klaar.’ Een meisje wil ‘een gesprekje aanknopen’. Een derde denkt dat dat niet werkt.

‘Dus je geeft het op’, zegt Vriend. ‘Je laat het gaan? Dat zou wel heel makkelijk zijn voor hem.’

De peer leaders praten nog even door en ten slotte adviseert Vriend de klas op het gevoel te spelen. ‘Je zegt: ik vind het heel vervelend dat je je niet aan de afspraak houdt.’

En hoe zit het dan met de Antilliaanse achtergrond van die jongen? ‘Het kan best zijn dat hij thuis niet het goede voorbeeld krijgt’, zegt Vriend. ‘Ouders en vrienden houden zich misschien niet aan afspraken. Dat is een vooroordeel, hoor – ik weet het niet. Maar je kunt in elk geval tegen die jongen zeggen: bij mij werkt het niet zo.’

Niet veel later pakken de leerlingen jas en tas en gaan naar huis. Blijft de vraag: waarom volgen leerlingen na schooltijd dit soort trainingen? Wat drijft ze om lesjes te geven aan brugklassers? Waarom gaan ze met hen mee op kamp?

‘Mijn zus heeft zoiets gedaan op een andere school’, zegt Victoria. ‘Het leek me leuk.’

‘En het staat goed op je cv’, vult Thomas aan. ‘Mijn broer ging vorig jaar studeren. Hij zei dat dat belangrijk is.’